

N:o 23.

Ank. till Riksd. kansli den 19 maj 1908, kl. 7 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändring af 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 257, har herr *Aug. Henricson* hemställt, att Riksdagen behagade i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen, att nämnda lagrum icke må utgöra hinder för att ålägga bankinspektionen att till fullmäktige i riksbanken utlämna till inspektionen inkomna meddelanden jämväl i hvad de röra enskildas förhållande till bank.

Till stöd för detta sitt förslag har motionären anført följande:

»På grund af dess ställning såsom centralbank och ensam sedelutgifvande bank inom landet tillkommer det riksbanken att hafva ledningen af landets penningväsen samt att tillhandahålla de för rörelsen erforderliga omsättningsmedlen. I det stora hela öfverföras dessa till allmänheten af de privata bankerna, hvilka genom rediskontering af varuväxlar och andra krediter från riksbanken erhålla försträckningar för att därefter kunna tillgodose den allmänna rörelsens kraf.

För att riksbanken skall kunna fylla denna sin så betydelsefulla uppgift erfordras helt naturligt vid riksbankens ledning i hvarje fall och särskildt under sådana tider af ekonomisk osäkerhet och oro, som

nu en tid varit rådande, en synnerligt stor omtanke och urskillning vid bestämmandet af gränserna för nämnda kreditgifvande, så att å ena sidan den lojala affärsrörelsen tillräckligt understödes och å andra sidan bankens egen säkerhet ej äfventyras. Därför är det helt naturligt, att riksbankens styrelse måste eftersträfvat att vinna en, såvidt möjligt, tillförlitlig kännedom om de privata penningeanstalterna, både beträffande deras ekonomiska ställning och angående sättet för deras allmänna skötsel.

I det förra afseendet kunna upplysningar erhållas dels genom direkt från vederbörande bank infordrade uppgifter, dels ock genom de rapporter, som enligt lag skola ingifvas till bankinspektionen och som skola genom dess försorg offentliggöras. Men äfven om dessa rapporter icke gifva någon anledning till anmärkning beträffande en banks ställning, utesluter detta ingalunda möjligheten, att bankens skötsel och ledning varit och är sådan, att dess till synes tillfredsställande ställning till följd af mindre goda affärsförbindelser helt oförmodadt kan förändras och följas af fullständigt fallissement med däraf uppkommande oberäknelig skada för det allmänna. För närvarande torde det icke vara möjligt för riksbankens styrelse att med säkerhet i tillräckligt god tid erhålla kännedom om dylika missförhållanden. Då nu erfarenheten från den närmaste tiden gifvit vid handen, att fara i sådant afseende förelegat, synes mig Riksdagen nu böra vara särskildt uppfordrad att söka för framtiden afhjälpa den brist, som härutinnan onekligen förefinnes, genom att bereda riksbankens styrelse medel att något närmare än hittills kunnat ske, få kännedom om de privata bankernas skötsel. Sättet härför har jag trott kunna sökas genom någon samverkan mellan nämnda styrelse och bankinspektionen, som har öfverinseendet öfver de privata bankerna i landet.

På grund af gällande föreskrifter torde bankinspektionen icke äga rätt att vare sig till riksbanken utlämna de meddelanden angående bankerna, som inspektionen genom inkomna rapporter eller verkställda undersökningar kunnat erhålla, eller att därom lämna någon närmare redogörelse. Det är dock uppenbart, att det för det allmänna skulle vara till stort gagn, om riksbankens styrelse kunde beredas tillfälle att i vissa fall erhålla kännedom om dylika till bankinspektionen gjorda meddelanden. Riksbanken skulle nämligen på grund häraf i tid kunna vidtaga sådana åtgärder, som kunde anses erforderliga för att skydda både riksbankens och en stor allmänhets intressen samt eventuellt härigenom påverka vederbörande enskilda banks ledning att öfvergifva en farlig bankpolitik. Den nu föreslagna vägen synes mig dock skola beträdas med viss var-

samhet, så att de enskilda bankernas berättigade intressen ej trädas för nära därigenom att, utan att behovet däraf är påtagligt, riksbankens styrelse lämnas kännedom om sådana intima affärsförhållanden med afseende å hvilka föreskrifven sekretess både på grund af lagbestämmelse och enligt sakens natur bör hållas okränkta.

Det åligger bankinspektionen att med noggrann uppmärksamhet följa alla dessa förhållanden och däröfver hålla tillsyn. Finner inspektionen vid utfölvande af denna tillsyn, att enligt dess uppfattning en oklok bankpolitik på något håll drifves, kan väl bankinspektionen härutinnan till vederbörande afgifva föreställningar och påpekanden; men ända till dess olyckan redan har inträffat, beror det på dem själfva att följa de meddelade anvisningarna eller att fortgå på den inslagna vägen. Vid sådant förhållande, då bankinspektionen finner enskild bank ledas efter osunda eller alltför riskabla principer eller dess skötsel eljest hotar att medföra skada för den allmänna ekonomiska ställningen, anser jag, att bankinspektionen bör tillerkännas rätt och sålunda äfven åläggas skyldighet att till fullmäktige i riksbanken meddela underrättelse.

Då emellertid tryckfrihetsförordningens § 2 mom. 4 innehåller förbud för bankinspektionen att utlämna till inspektionen inkomna meddelanden i hvad de röra enskildas förhållande till bank, torde föreskrifter för bankinspektionen i nu angifna syfte icke kunna utfärdas, innan erforderlig ändring vunnits i nämnda del af tryckfrihetsförordningen. Först sedan sådan ändring skett, torde tiden vara inne att tillse, huru instruktionen för bankinspektionen i förevarande hänseende bör rätt afvägas och formuleras.»

På grund af hvad motionären ofvan anført och till följd af från sakkunniga håll inhämtade upplysningar, har utskottet kommit till den uppfattningen, att det ur flera synpunkter skulle vara önskvärdt, att ett samarbete i den riktning motionären angifvit måtte komma till stånd mellan riksbankens styrelse och bankinspektionen. I hvilken utsträckning och under hvilka former en dylik samverkan bör äga rum, hvarom erforderliga bestämmelser torde komma att inflyta i den för bankinspektionen gällande instruktion, därom har konstitutionsutskottet icke att uttala sig, då denna fråga icke faller under utskottets bedömande. Då emellertid utskottet är med motionären ense därutinnan, att det i tryckfrihetsförordningens § 2 mom. 4 stadgade förbud för bankinspektionen att utlämna till densamma inkomna meddelanden i hvad de röra enskildes förhållanden till bank måste anses lägga hinder

*Utskottets
yttrande.*

i vägen för att i instruktionen för bankinspektionen införa bestämmelser, som efter i ämnet verkställd utredning kunna finnas erforderliga, har utskottet ansett, att förenämnda stadgande i tryckfrihetsförordningen bör undergå en modifikation därhän, att detsamma icke må utgöra hinder för åstadkommandet af nödig samverkan mellan riksbanken och bankinspektionen.

Då ett bifall till motionärens förslag om en skrifvelse i ämnet till Kungl. Maj:t skulle kunna medföra ett onödigt dröjsmål med denna frågas lösning, har utskottet ansett sig böra redan nu framlägga förslag om erforderlig ändring i tryckfrihetsförordningen.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i anledning af herr Henricsons förevarande motion, antaga såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling följande förslag till ändrad lydelse af § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen:

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 2.

§ 2.

4:o — — — — —

4:o — — — — —

Att de från bankinspektionen till bank aflåtna ämbetsbref och de handlingar, hvarå desamma grundas, äfvensom svarsskrifvelser å sådana ämbetsbref icke må, i hvad de röra enskildes förhållande till bank, utlämnas, förrän femton år från brefvets eller handlingens datum förflutit. Den häremot bryter, så ock den, som i tryck offentliggör dylik handling, hvil-

Att de från bankinspektionen till bank aflåtna ämbetsbref och de handlingar, hvarå desamma grundas, äfvensom svarsskrifvelser å sådana ämbetsbref icke må, i hvad de röra enskildes förhållanden till bank, utlämnas, förrän femton år från brefvets eller handlingens datum förflutit; dock att meddelanden från bankinspektionen till fullmäktige i Sveriges Riksbank må utan

ken obehörigen utlämnats, hinder häraf äga rum i enlighet med de föreskrifter, böte femtio riksdaler. Konungen kan finna skäligt utfärda. Den häremot bryter, så ock den, som i tryck offentliggör dylik handling, hvilken obehörigen utlämnats, böte femtio riksdaler.

Stockholm den 19 maj 1908.

På utskottets vägnar:

HUGO BLOMBERG.

Reservationer:

af herr *Östberg*, som anförde

Det är utan tvifvel önskvärdt, att samverkan äger rum mellan bankinspektionen och fullmäktige i riksbanken, men för detta syfte är det icke nödvändigt, att meddelanden lämnas från bankinspektionen rörande enskilde personers förhållande till de enskilda bankerna. Vidtagande af åtgärder, hvarigenom de enskilde bankernas verksamhet ställdes under uppsikt och kontroll af riksbanken, skulle antagligen leda därtill, att riksbanken komme att söka vinna en makt öfver de enskilda bankerna, som skulle verka i hög grad nedtryckande på deras ställning. Ett sådant förhållande, som samtidigt skulle göra fullmäktige i riksbanken ansvariga för finansledningen i mycket högre grad än hittills och jämväl på områden, där man bör räkna på enskild omtanke och enskildt ansvar, skulle enligt min uppfattning ingalunda lända till gagn för affärslifvet och ej heller för riksbanken själf. Jag har därför yrkat afslag å såväl motionen som utskottets förslag.

af herrar *Fahlbeck*, friherre *Bonde* och *von Geijer*, som anförde:

Då utredning fullständigt saknas såväl huruvida nu gällande bestämmelser i tryckfrihetsförordningen verkligen utgöra hinder för erforderligt samarbete mellan bankinspektionen och Sveriges Riksbank, som ock i hvad mån de föreslagna bestämmelserna kunna komma att i öfrigt inverka på utförandet af det betydelsefulla uppdrag, som blifvit bankinspektionen anförtrott, hafva vi ej funnit ådagalagdt, att utskottets förevarande förslag är af beskaffenhet att kunna betraktas såsom nödigt eller nyttigt och därför ej för närvarande ansett oss kunna biträda det samma utan yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att herr A. Henricsons förevarande motion ej måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd.

af herrar *Blomberg* och *Berger*.
